

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

кафедра суспільно-гуманітарних наук

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВНЗ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 181 «Харчові технології»
(на основі ОКР «Бакалавр»)

факультет агротехнологій та екології

2016 р.

Методичні рекомендації для проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Методика викладання у ВНЗ» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 181 «Харчові технології». – Мелітополь, ТДАТУ, 2016. – 28 с.

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Тараненко Г.Г.

Рецензент: кандидат педагогічних наук, доцент Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького Гончарова О. А.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук (протокол від 15 вересня 2016 року № 2)

Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук

_____ О.М. Максимець

«__» _____ 2016 року

Схвалено методичною комісією факультету агротехнологій та екології зі спеціальності 181 «Харчові технології» здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»

Протокол від _____ 2016 року № ____

Голова _____ О.В. Григоренко

«__» _____ 2016 року

Методичні вказівки до семінарських занять розроблені відповідно до робочої програми з дисципліни «Методика викладання у ВНЗ» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 181 «Харчові технології» денної форми навчання Таврійського державного агротехнологічного університету. Матеріали містять зміст навчальної дисципліни, методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять, список рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Зміст курсу.....	6
Структура навчальної дисципліни.....	8
Семінарське заняття № 1	
Тема: Тенденції та перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні.....	10
Семінарське заняття № 2	
Тема: Організація навчального процесу в системі підготовки спеціалістів	13
Семінарське заняття № 3	
Тема: Лекція як форма організації навчання у ВНЗ	15
Семінарське заняття № 4	
Тема: Методологічні та методичні засади проведення семінарських, практичних та лабораторних занять	16
Семінарське заняття № 5	
Тема: Методика організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності й індивідуальної роботи студентів у вузі	18
Семінарське заняття № 6	
Тема: Методика організації науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки студентів у вузі	19
Семінарське заняття № 7	
Тема: Теоретико-методологічні основи активізації навчального процесу	21
Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль.....	23
Рекомендована література.....	25

ВСТУП

Метою дисципліни «Методика викладання у ВНЗ» є вивчення нових вимог до вищої освіти з точки зору економічних, соціальних, демографічних, екологічних факторів; ознайомлення з процесами, які відбуваються в європейському освітньому просторі та з новітніми методами і формами навчання; озброєння студентів теоретичними положеннями побудови навчального процесу у ВНЗ, формування основних умінь і навичок, необхідних для викладацької діяльності та становлення студента як викладача.

Завданнями дисципліни є:

- формування усвідомлення нової ролі вищої освіти в умовах глобалізації;
- ознайомлення з основними проблемами адаптації вищої освіти України до вимог Болонського процесу;
- засвоєння основних принципів організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України;
- оволодіння практичними навичками та методами проведення занять у вищій школі;
- усвідомлення внутрішніх механізмів навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі;
- формування вміння планувати та реалізовувати на практиці різні форми, методи, засоби навчання, враховуючи специфіку спеціальності;
- забезпечення власного педагогічного становлення студентів як викладачів;
- засвоєння методологічних і теоретичних основ викладання на сучасному етапі розвитку вищої освіти;
- оволодіння організаційними формами, технологіями і методами навчання у вищій школі;
- поглиблення знання з культури педагогічного спілкування викладачів.

Студент повинен знати:

- Закон України «Про вищу освіту»;
- систему стандартів вищої освіти;
- основні принципи освіти;
- систему освіти, освітньо-кваліфікаційні рівні та структуру вищих навчальних закладів України;
- права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу;
- зміст навчання та його компоненти;
- вимоги до складу і змісту навчально-методичної документації зі спеціальності та дисципліни;
- роль навчального плану та навчальної програми у відображенні змісту навчання;
- методи навчання, їх класифікацію, функції та специфіку вибору;
- сутність нових технологій навчання у вищій школі;
- науковий зміст лекції, її функції та дидактичні принципи її побудови;
- види семінарських, практичних та лабораторних занять, дидактичні вимоги до їх проведення;
- дидактичні вимоги до проведення тренінгових занять;
- методику організації та проведення самостійної роботи, консультацій та індивідуальних занять;
- особливості науково-дослідної та практичної підготовки викладачів і

студентів у ВНЗ;

- види і форми контролю у ВНЗ.

вміти:

- організувати та аналізувати свою педагогічну діяльність;
- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану та програми дисципліни;
- логічно структурувати зміст навчального матеріалу;
- структурувати навчальну і робочу навчальну програму;
- організувати та проводити заняття різних видів та форм;
- забезпечувати послідовність викладення матеріалу та міждисциплінарні зв'язки;
- застосовувати прийоми створення проблемних ситуацій;
- проводити семінарські, практичні та лабораторні заняття;
- застосовувати різні методи навчання у вивченні навчальних дисциплін;
- визначати методи та засоби навчання й контролю;
- організувати та керувати пізнавальною діяльністю студентів, формувати у студентів критичне мислення та вміння здійснювати діяльність зі всіма її складовими;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу, використовувати її в педагогічній практиці;
- організувати самостійну роботу студентів;
- здійснювати контроль і оцінку результатів;
- проводити корекцію процесу навчання;
- діагностувати результати навчання у ВНЗ.

ЗМІСТ КУРСУ

МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Тема 1. Вища освіта в Україні: стан, тенденції та перспективи розвитку [1, 2, 3, 4, 5, 21, 22, 23, 25, 27]. Система вищої освіти в Україні та загальні основи її побудови. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні. Світові системи вищої освіти. Україна та Болонський процес. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу. Ступенева система вищої освіти в Україні. Освітньо-кваліфікаційні рівні. Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації. Система ліцензування та акредитації освітньо-професійних програм навчання та вищих навчальних закладів. Особливості університетської освіти. Перелік напрямів та спеціальностей підготовки фахівців із вищою освітою. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України. Нормативні документи щодо питань вищої освіти. Відображення освітянських питань у Конституції України. Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту». Національна доктрина розвитку освіти в Україні. Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, накази та інструктивні листи Міністерства освіти і науки України стосовно питань вищої освіти.

Тема 2. Особливості змісту, планування та організації навчального процесу ВНЗ [1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 15, 18, 21, 22, 24]. Загальні положення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Стандарти вищої освіти. Зміст освіти та зміст навчання у ступеневій системі вищої освіти. Нормативно-правова база організації навчального процесу. Стандарти вищої освіти та їх складові: державний стандарт, галузеві стандарти, стандарти вищого навчального закладу. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах. Форми організації навчального процесу: навчальні заняття; індивідуальні завдання; самостійна робота студента; практична підготовка студентів; контрольні заходи; державна атестація. Науково-методичне забезпечення навчального процесу. Навчально-методичний комплекс, його структура, особливості укладання. Нормативні документи що регулюють діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України. Науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів. Характеристика основних посад: завідувач кафедри, професор кафедри, доцент, старший викладач, викладач (асистент), викладач-стажер. Основні права та обов'язки науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. Порядок наймання на роботу та звільнення з роботи науково-педагогічних працівників. Атестація науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. Планування та звітність науково-педагогічних працівників ВНЗ. Індивідуальний план викладача. Робочий час викладача. Види діяльності науково-педагогічного працівника: навчальна, наукова, методична, організаційна. Розподіл педагогічного навантаження. Навчальний графік, робочі програми і тематичні плани.

Тема 3. Лекція як провідна форма організації навчального процесу у вищій школі [1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 15, 18, 21, 22, 24]. Особливості предметно-курсової (практично-лекційної) системи навчання. Її відмінність від інших систем навчання. Спільне і відмінне між предметно-курсовою (практично-лекційною) та класноурочною системами навчання. Спільне і відмінне між предметно-курсовою (практично-лекційною) та індивідуальною системами навчання. Вплив системи організації навчання на здійснення навчального процесу у ВНЗ. Лекція як одна з

найважливіших форм навчальних занять, її основні функції та складові. Переваги і недоліки лекційного викладу матеріалу. Класифікація основних видів лекційного викладу. Характеристика основних видів лекції та особливості їх організації. Тематична лекція. Нестандартна лекція. Докомунікативна фаза лекційного заняття. Комунікативна фаза лекційного заняття. Загальнодидактичні вимоги до побудови лекційного курсу. Дидактична мета лекції. Навчально-методичне забезпечення проведення лекцій. Методичний супровід лекційного заняття. Повідомлення як зміст і форма лекції. Поєднання живого слова та інших засобів навчання. План лекції. Відбір матеріалу, його компоновання. Основні складові лекції: вступ, основна частина, висновки, рекомендації. Конспект (текст) лекції. Опорний конспект лекції. Проблемна лекція, особливості її побудови. Метод опорних сигналів. Основні принципи формування опорних конспектів лекції викладача. Конспектування лекцій. Організація індивідуальної роботи студента під час конспектування лекцій. Вимоги до викладача під час читання лекції. Методика і техніка читання лекцій. Лектор та аудиторія. Імідж лектора, його складові. Зворотний зв'язок з аудиторією. Способи вдосконалення лекції. Вдосконалення лекційного заняття за допомогою проблемного викладу. Використання електронних засобів та різноманітних дидактичних прийомів для удосконалення лекційного заняття.

МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 4. Методологія та методика організації семінарських, практичних та лабораторних занять у вузі [1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 24]. Практичне, семінарське та лабораторне заняття як форма аудиторної самостійної роботи студента. Підготовка практичного, семінарського та лабораторного заняття. Визначення цілей, методів, засобів та шляхів досягнення. Семінарське заняття як форма організації навчання. Дидактичні завдання семінарських занять. Види семінарів. Методика проведення різних видів семінарів. Специфіка практичних занять. Практичні заняття як основна форма перевірки знань студентів й основні вимоги до їх проведення. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організації навчання. Особливості навчально-методичного забезпечення семінарських, практичних та лабораторних занять. Основна дидактична мета практичного заняття. Нетрадиційні форми проведення семінарського заняття. Нетрадиційні форми проведення практичного заняття. Нетрадиційні форми проведення лабораторного заняття. Специфіка і особливості просемінара у вищій школі. Основні вимоги до проведення тренінгових занять. Специфіка проведення лабораторних занять. Вимоги до складання плану-конспекту практичного, лабораторного, семінарського занять. Структурні компоненти плану-конспекту. Матрична і текстова форми плану-конспекту. Цілетворення і логічне структурування змісту навчального матеріалу. Карта оцінки практичного (семінарського) заняття. Підготовка до практичних, семінарських, лабораторних занять. Формування теоретичних питань та практичних завдань. Ділові ігри як форми проведення практичних, семінарських та лабораторних занять. Використання технічних засобів, комп'ютерів та інформаційних систем під час практичних, семінарських та лабораторних занять. Формування у студентів навичок аналітичної діяльності, ораторського мистецтва, вміння аргументувати свої судження, вести наукову полеміку, сприймати аргументи та точку зору інших членів колективу. Роль та дії викладача під час проведення практичних, семінарських та лабораторних занять.

Тема 5. Особливості організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 15, 18, 19, 21, 22, 24]. Характеристика основних форм організації пізнавальної діяльності студентів. Методичні вимоги до організації: фронтальної, групової, колективної, парної, індивідуальної й індивідуалізованої роботи студентів. Основні умови оптимального використання форм організації пізнавальної діяльності під час викладання навчальної дисципліни. Самостійна робота студентів, її сутність та значення, форми та види, обсяг. Особливості самостійної роботи студентів у ВНЗ. Її нормативне обґрунтування. Види та рівні самостійної навчальної роботи. Роль викладача в організації дидактично-керованої самостійної роботи студентів. Організація індивідуальної та самостійної позааудиторної роботи студентів. Методика організації і проведення самостійної роботи студентів. Особливості організації і проведення індивідуальних занять та консультацій. Основні вимоги до проведення індивідуальних занять зі студентами. Навчально-методичне забезпечення самостійної та індивідуальної роботи здобувача вищої освіти. Предмети та продукти самостійного навчання. Завдання-дії та завдання- продукти. Вправи, питання та задачі як форми завдання-дії. Завдання для формування вміння навчатися. Обсяг самостійної роботи студентів. Методика визначення переліку професійних вмінь. Розробка професійно орієнтованих завдань-задач. Методика організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни. Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи. Підготовка до лабораторних, практичних, семінарських занять. Підготовка до контрольних заходів. Характеристика структури самостійної роботи студентів. Тьюторські заняття у вищій школі. Ефективність самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Тема 6. Теоретико-методологічні засади науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки студентів вишу [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24]. Загальні засади науково-дослідної роботи студентів. Види і форми науково-дослідної роботи студентів. Навчально-методичне забезпечення науково-дослідної роботи студентів. Організація навчально-дослідної роботи студентів. Особливості курсової як науково-дослідної роботи. Етапи підготовки дипломної та магістерської робіт. Методика організації курсового й дипломного проектування. Проведення науково-практичних студентських конференцій та соціально-педагогічних олімпіад. Науковий гурток у навчальному процесі ВНЗ. Організація діяльності проблемних груп студентів. Особливості наукової роботи студентів і передумови її ефективності. Системність в організації науково-дослідної роботи студентів. Роль науково-дослідної роботи студентів у фаховій підготовці. Індивідуальні завдання та написання рефератів й есе як початок науково-дослідної роботи студентів. Особливості організації практичної підготовки студентів. Мета і зміст практики. Види практик. Програма практики. Наскрізна програма практики. Бази практики. Організація і керівництво практикою. Щоденник практики, виконання індивідуальних завдань. Підведення підсумків практики. Матеріальне забезпечення практики. Особливості практичної підготовки студентів та умови її ефективності.

Тема 7. Сучасні методи, методики та технології навчання у ВНЗ [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 18, 21, 22, 24]. Засоби навчання, їх функції та різновиди. Словесні засоби вивчення навчальних дисциплін. Використання підручників, навчальних посібників, монографій і книг як засобів навчання. Різновиди наочності у викладанні. Можливості ТЗН, комп'ютерної та цифрової техніки як засобу навчання у

ВНЗ. Словесні методи навчання у ВНЗ. Функції бесіди. Види бесід за навчальною метою. Види бесід за характером пізнавальної діяльності. Методика проведення бесід під час вивчення навчальних дисциплін. Загальна характеристика наочних методів. Вимоги до використання методів ілюстрування, демонстрації, самостійного спостереження. Практичні методи викладання навчальних дисциплін. Методика проведення навчально-педагогічних ігор, підготовки письмових робіт. Умови оптимального вибору методів навчання. Прийоми проведення семінарських і практичних занять. Сутність педагогічної інноватики. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання. Педагогічні інновації у вищих навчальних закладах. Сучасні технології навчання: загальна характеристика. Методика використання інформаційних технологій навчання. Інтерактивне навчання. Методи та форми активізації навчальною процесу. Організація проблемного навчання. Інтерактивне навчання. Групові методи інтерактивного навчання: загальна характеристика. Фронтальні методи інтерактивного навчання. Метод проєктів. Шляхи та особливості оновлення сучасної вищої освіти в Україні. Нетрадиційні педагогічні технології. Структура та процес ділової гри. Ігрові технології у ВНЗ. Досвід використання ігрових технологій у вищій школі. Ділова гра як форма активного навчання у вищій школі. Нові інформаційні технології в сучасній системі вищої освіти. Дистанційна система освіти. Технологія дистанційного навчання.

Тема 8. Особливості діагностики знань, умінь та навичок здобувача вищої освіти [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 13, 15, 18, 19, 21, 22, 24]. Поняття про контроль. Контроль у процесі навчання, його структура та функції. Види, форми, методи та прийоми контролю. Методичні вимоги до організації і проведення контролю під час вивчення навчальних дисциплін. Варіативність підходів до оцінювання знань студентів. Методичні вимоги до оцінювання знань під час вивчення навчальних дисциплін. Психолого-педагогічні проблеми проведення заліків і екзаменів. Шляхи формування у студентів умінь самооцінки і самостійного контролю результатів процесу навчання. Організація контрольних заходів перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Поточний та підсумковий контроль знань. Форми й методи поточної та підсумкової оцінки діяльності, рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Традиційні форми та методи: опитування, колоквиуми, контрольні роботи, заліки та іспити. Особливості проведення письмових іспитів. Основи методології та впровадження кредитно-модульної системи навчання у вищій школі. Сутність кредитно-модульної системи організації навчального процесу у сучасному ВНЗ, наслідки її запровадження. Європейська кредитно-трансферна та система накопичення (ECTS). Соціально-психологічні та дидактичні аспекти рейтингу. Рейтинг інтегрального розвитку студента. Рейтингові процедури та шкали. Тест і тестування. Тест як форма поточної, модульної та підсумкової перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Визначення та види тестів. Методика складання тестових завдань. Переваги тестів перед традиційними формами контролю. Обробка результатів тестування та визначення якості тестів.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість		Література
			годин	балів	
Змістовий модуль 1. Нормативне забезпечення навчального процесу					
1-2	Лекція 1	Вища освіта в Україні: стан, тенденції та перспективи розвитку	2	-	[1], [2], [3], [4], [5], [21], [22], [23], [25], [27]
	Практичне заняття 1	Тенденції та перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні	2	6	[1], [2], [3], [4], [5], [21], [22], [23], [25], [27]
	Самостійна робота 1	Узгодження і поєднання національних компонентів вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу щодо створення Зони європейської вищої освіти	11	6	[1], [2], [3], [4], [5], [21], [22], [23], [25], [27]
5-6	Лекція 2	Особливості змісту, планування та організації навчального процесу ВНЗ	2	-	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9], [15], [18], [21], [22], [24]
	Практичне заняття 2	Організація навчального процесу в системі підготовки спеціалістів	2	7	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9]
	Самостійна робота 2	Система міжнародних освітніх стандартів	11	7	[15], [18], [21], [22], [24]
7-8	Лекція 3	Лекція як провідна форма організації навчального процесу у вищій школі	2	-	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9], [15], [18], [21], [22], [24]
	Практичне заняття 3	Лекція як форма організації навчання у ВНЗ	2	7	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9]
	Самостійна робота 3	Нові підходи до організації навчання у вищих навчальних закладах України	11	7	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9], [15], [18], [21], [22], [24]
8	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1		10	[1],[2], [3], [4]
Всього за змістовий модуль 1			45	50	
Змістовий модуль 2. Методика викладання у вищій школі					
9-10	Лекція 4	Методологія та методика організації семінарських, практичних та лабораторних занять у вузі	2	-	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9], [15], [18], [21], [22], [24]
	Практичне заняття 4	Методологічні та методичні засади	2	5	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9],

		проведення семінарських, практичних та лабораторних занять			[15], [18], [21], [22], [24]
	Самостійна робота 4	Психолого-педагогічні аспекти навчальної діяльності	11	6	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [9], [15], [18]
11-12	Лекція 5	Особливості організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти	2	-	[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [9], [11], [15], [18]
	Практичне заняття 5	Методика організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності й індивідуальної роботи студентів у вузі	2	5	[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [9], [11], [15], [18], [22], [24]
	Самостійна робота 5	Сучасні методи, методики та технології навчання у ВНЗ	10	7	[15], [18], [19], [21], [22], [24]
13-15	Лекція 6	Теоретико-методологічні засади науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки студентів вишу	2	-	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [8], [9], [12], [14], [15], [18], [20], [21], [22], [24]
	Практичне заняття 6	Методика організації науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки студентів у вузі	4	10	[1], [2], [3], [4], [5], [7], [8], [9], [12], [14], [15], [18], [20], [21], [22], [24]
	Самостійна робота 6	Європейський досвід у діагностиці якості вищої освіти	10	7	[14], [15], [18], [20], [21], [22], [24]
15	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2		10	[1],[2], [3], [4]
Всього за змістовий модуль 2			45	50	
Всього з навчальної дисципліни			90	100	

Семінарське заняття № 1
ТЕМА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: *знати* структуру вищої освіти в Україні і за кордоном, теорію та методiku управління вищою освітою як системою; *вміти* структурувати вищу освіту як систему.

Актуалізація опорних знань: опитування щодо стану вищої освіти в Україні та змін, введених Законом України «Про вищу освіту».

Основні поняття: Закон України «Про вищу освіту», вища освіта, система вищої освіти, Національна доктрина розвитку освіти в Україні, форма навчання, принципи системи вищої освіти, структура системи вищої освіти, ЗНО, навчальний заклад, бакалаврат, спеціалітет, магістрат, післявузівська освіта.

Література:

1. Болонський процес у фактах і документах / М. Ф. Степко. – К. : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003.

2. Вища освіта України і Болонський процес [Текст] : навч. посібник/ за ред. В. Г. Кременя. К. : Навчальна книга Богдан, 2004.

3. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=825538

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

План:

1. Вища освіта в Україні, її основні принципи і завдання.
2. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти.
3. Закон України «Про вищу освіту» (2016 р.).
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні.
5. Структура системи вищої освіти в Україні.
6. Види вищих навчальних закладів України, їх характеристика.
7. Бакалаврат, спеціалітет, магістрат, післявузівська освіта.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, тестовий контроль знань.

Теми доповідей:

1. Сучасний стан вищої освіти в Україні і за кордоном.
2. Основні тенденції розвитку вищої освіти в Україні.
3. Цілі і принципи навчання у вищих навчальних закладах.
4. Незалежне зовнішнє тестування випускників середніх шкіл і вища школа.
5. Органічний зв'язок освіти з національною історією, культурою, традиціями: зміст і складові діяльності.
6. Особливості систем вищої освіти у країнах Європи, Азії та Америки.
7. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психолого-педагогічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми:

1. Розкрийте сутність основних змін у вищій освіті відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2016 р.)
2. Розкрийте зміст Національної доктрини розвитку освіти в Україні.
3. Назвіть і охарактеризуйте принципи, на яких ґрунтується система вищої освіти України.
4. Що забезпечує ступенева система вищої освіти?
5. Назвіть і схарактеризуйте органи громадського самоврядування в освіті.
6. Вкажіть особливості основних видів ВНЗ в Україні.

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 2
ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ
ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: *знати* основні засади формування умінь і навичок розуміння основних параметрів стандартів вищої освіти (державний, галузевий, стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів), організації навчального процесу у вищих навчальних закладах; *вміти* професійно будувати навчальну, організаційну, наукову і виховну роботу у вищому навчальному закладі.

Актуалізація опорних знань: контрольні питання до теми «Тенденції та перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні».

Основні поняття: зміст вищої освіти, спеціальність, система стандартів вищої освіти, навчальний процес, план роботи викладача, навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД), професор, доцент, старший викладач, викладач, викладач-стажер.

Література.

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Нагаєв, В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник : рекомендовано МОН України / В. М. Нагаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: [Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти] / М.М. Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

План:

1. Основні складові змісту вищої освіти.
2. Система стандартів вищої освіти України.
3. Принципи, на яких базується навчальний процес у вищій школі.
4. Форми організації навчального процесу у вищій школі.
5. Особливості організації аудиторної роботи зі студентами.
6. Організація праці викладача ВНЗ. Педагогічне навантаження.
7. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.

Теми доповідей:

1. Професійна компетентність.
2. Системи оцінювання знань студентів у європейських країнах.
3. Державна атестація студента.
4. Структура вищої освіти, рівні підготовки спеціалістів система вищих навчальних закладів.
5. Навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД).
6. Основні права та обов'язки науково-педагогічних працівників у ВНЗ.
7. Вимоги до управлінських кадрів вищої освіти.
8. Атестація науково-педагогічних працівників у вищому навчальному закладі.
9. Роль кафедри в управлінні навчальним процесом.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми:

1. Схарактеризуйте стандарти вищої освіти та їх складові.
2. Вкажіть основні види науково-методичного забезпечення навчального процесу.
3. Розкрийте зміст основних нормативних документів, що регулюють діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.
4. Зазначте основні права та обов'язки науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
5. Вкажіть особливості планування та звітність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
6. Дайте характеристику основним видам діяльності науково-педагогічного працівника: навчальна, наукова, методична, організаційна.
7. Схарактеризуйте структуру та особливості укладання навчально-методичного комплексу.

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 3

ТЕМА: ЛЕКЦІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: *знати* особливості основних форм організації навчання у вищій школі; види лекцій та їх функції; методику проведення лекційного заняття; *вміти* планувати та організувати лекцію; використовувати різноманітні засоби та прийоми на лекційному занятті.

Актуалізація опорних знань: контрольні питання до теми «Організація навчального процесу в системі підготовки спеціалістів».

Основні поняття: навчальна лекція, види лекцій, лектор, імідж лектора, техніка читання лекції, засоби та прийоми навчання.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
3. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

План:

1. Навчально-методичне забезпечення лекції.
2. Основні складові лекції.
3. Методика підготовки та організації лекційних занять.
4. Методика і техніка читання лекцій.
5. Критерії оцінки лекції.
6. Імідж лектора, його складові.

Теми доповідей:

1. Вимоги до навчальної лекції.
2. Конспект (текст) лекції. Опорний конспект лекції.
3. Тематична лекція.
4. Вимоги до методики підготовки і читання лекції.
5. Нестандартна лекція.
6. Методичний супровід лекційного заняття.
7. Імідж лектора.
8. Організація індивідуальної роботи студентів під час конспектування лекції.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психолого-педагогічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми:

1. Чому лекція є основним видом навчальних занять у вищій школі?
2. Вкажіть особливості організації індивідуальної роботи студента при конспектуванні лекцій.
3. Охарактеризуйте загальнодидактичні вимоги до лекції.
4. Розкрийте сутність методичного супроводу лекційного заняття.
5. Розкрийте сутність основних критеріїв оцінки лекції.
6. Вкажіть основні вимоги до викладача під час читання лекції.
7. У чому полягає зворотний зв'язок з аудиторією?
8. Розкажіть про основні способи вдосконалення лекції з допомогою проблемного викладу.
9. Методика використання електронних засобів та різноманітних дидактичних прийомів з метою удосконалення лекційного заняття.

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 4

ТЕМА: МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: *знати* особливості форм організації навчання у вищій школі; вимоги та методик організації й проведення семінарських, практичних і лабораторних занять; *вміти* планувати та організовувати семінарські, практичні та лабораторні заняття, обирати та використовувати різні методи та методики їх проведення.

Актуалізація опорних знань: контрольні питання до теми «Лекція як форма організації навчання у ВНЗ».

Основні поняття: семінарське, практичне, лабораторне заняття, семінарське заняття, практичне заняття, лабораторне заняття, методика організації навчання, тренінгові заняття, факультатив, спецкурс, спецсемінар.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Нагаєв, В. М. Методика викладання у вищій школі : [навч. посібник] : рекомендовано МОН України / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: [Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти] / М.М. Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

План:

1. Види і методика проведення семінарських занять.
2. Методика проведення практичного заняття.
3. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття.
4. Нетрадиційні форми проведення практичних, семінарських та лабораторних занять у вищій школі.
5. Основні вимоги до проведення тренінгових занять.
6. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організації навчання

Теми доповідей:

1. Вимоги до складання плану-конспекту практичного, лабораторного, семінарського занять.
2. Роль та дії викладача під час проведення практичних, семінарських та лабораторних занять.
3. Нетрадиційні форми проведення семінарського заняття.
4. Нетрадиційні форми проведення практичного заняття.
5. Нетрадиційні форми проведення лабораторного заняття.
6. Специфіка і особливості просемінара у вищій школі.
7. Використання підручників, навчальних посібників, монографій і книг як засобів навчання.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психолого-педагогічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми:

1. У чому полягає відмінність між семінарським, лабораторним та практичним заняттями?
2. Розкрийте сутність основної дидактичної мети практичного заняття.
3. Вкажіть особливості проведення бесід під час вивчення навчальних дисциплін.
4. Дайте загальну характеристику наочних методів навчання.
5. Розкрийте зміст основних вимог до використання методів ілюстрування, демонстрації, самостійного спостереження.
6. Схарактеризуйте практичні методи викладання навчальних дисциплін.
7. Розкрийте сутність методики проведення навчально-педагогічних ігор, підготовки письмових робіт.
8. Розкрийте умови оптимального вибору методів навчання.

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 5

ТЕМА: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Й ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВУЗІ

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: *знати* особливості організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності й індивідуальної роботи студентів у вищій школі та методику їх проведення; *вміти* планувати, організовувати та проводити самостійну та індивідуальну роботу студентів.

Актуалізація опорних знань: контрольні питання до теми «Методологічні та методичні засади проведення семінарських, практичних та лабораторних занять».

Основні поняття: самостійна навчально-пізнавальна робота, консультація, індивідуальна робота студента.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Галузинський В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / Галузинський В.М., Євнух М.Б. – К., 1995.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

План:

1. Методика організації самостійної роботи студентів.
2. Особливості організації індивідуальної роботи студентів.
3. Основні вимоги до проведення індивідуальних занять зі студентами.
4. Навчально-методичне забезпечення самостійної та індивідуальної роботи здобувача вищої освіти.
5. Особливості організації і проведення консультацій.

Теми доповідей:

1. Особливості навчальної роботи студентів і передумови її ефективності.
2. Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи.
3. Підготовка до лабораторних, практичних, семінарських занять як вид самостійної роботи.
4. Підготовка до контрольних заходів як вид самостійної роботи.
5. Характеристика структури самостійної роботи студентів.
6. Тьюторські заняття у вищій школі.
7. Умови ефективності самостійної роботи студентів.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми:

1. Схарактеризуйте основні види самостійної роботи студентів у вищій школі.
2. Дайте загальну характеристику формам самостійної роботи студентів.
3. Визначте специфіку, види та навчально-методичне забезпечення індивідуальної роботи студентів.
4. У чому полягають особливості тьюторських занять у вищій школі?
5. Визначте місце і роль консультації у навчальному процесі вищої школи.
6. Обґрунтуйте вимоги до проведення індивідуальних занять зі студентами.
7. Визначте основні умови ефективності самостійної роботи студентів.

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 6

ТЕМА: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ВУЗІ

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: *знати* особливості організації науково-дослідної та практичної підготовки студентів у вищій школі та методику їх проведення; *вміти* планувати, організовувати та проводити науково-дослідну та практичну роботу студентів.

Актуалізація опорних знань: контрольні питання до теми «Методика організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності й індивідуальної роботи студентів у вузі».

Основні поняття: науково-дослідна робота, практична підготовка, курсове та дипломне проектування, конференція, олімпіада, стаття, тези доповіді, навчальна практика, виробнича практика.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: [Навчальний посібник для студентів ВНЗ] / С.С.Вітвицька. – К., 2003.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред.. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

План:

1. Організація навчально-дослідної роботи студентів.
2. Науковий гурток у навчальному процесі ВНЗ.
3. Методика організації курсового й дипломного проектування.
4. Особливості практичної підготовки студентів та умови її ефективності.
5. Особливості організації та керівництва практичною підготовкою студентів.

Теми доповідей:

1. Особливості наукової роботи студентів і передумови її ефективності.
2. Особливості практичної підготовки студентів та умови її ефективності.
3. Системність в організації науково-дослідної роботи студентів.
4. Форми й види науково-дослідної роботи студентів.
5. Методи організації науково-дослідної роботи студентів.
6. Педагогічні інновації у вищих навчальних закладах.
7. Види практик та умови їх ефективності.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми:

1. Схарактеризуйте особливості науково-дослідної роботи студентів.
2. Розкрийте сутність, структуру та вимоги до написання магістерської роботи.
3. Вкажіть особливості науково-практичної конференції та олімпіади як форм організації науково-дослідної роботи у вузі.
4. Обґрунтуйте важливість наукової підготовки майбутніх фахівців.
5. Розгляньте особливості організації практичної підготовки у вищій школі.
6. Визначте мету і зміст практики, зазначте основні види практик.
7. Розкрийте сутність, структуру та вимоги до програми практики.
8. Розкрийте особливості організації та керівництва практикою.
9. Методичні вимоги до ведення щоденника практики та виконання індивідуальних завдань.
10. Обґрунтуйте важливість підведення підсумків практики.
11. Зазначте основні умови ефективності практичної підготовки студентів.
12. Які педагогічні інновації у ВНЗ є найбільш ефективними?

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 7
ТЕМА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АКТИВІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета: *знати* зміст сучасних технологій навчання; сутність інноваційних технологій навчання; *вміти* застосовувати різноманітні методи та технології у навчальному процесі.

Актуалізація опорних знань: контрольні питання до теми «Методика організації науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки студентів у вузі».

Основні поняття: педагогічна технологія, педагогічна інноватика, дистанційне навчання, комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: [Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури] / Л.В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

План:

1. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання.
2. Організація проблемного навчання.
3. Інтерактивне навчання.
4. Методика використання інформаційних технологій навчання.
5. Дистанційна система освіти.
6. Нетрадиційні педагогічні технології.

Теми доповідей:

1. Інтерактивне навчання. Структура та процес ділової гри.
2. Ігрові технології у вищій школі
3. Нові інформаційні технології у сучасній системі вищої освіти.
4. Сучасні технології навчання: загальна характеристика.
5. Досвід використання ігрових технологій у вищій школі.
6. Ділова гра як форма активного навчання у вищій школі.
7. Технологія дистанційного навчання.
8. Групові методи інтерактивного навчання: загальна характеристика.

9. Фронтальні методи інтерактивного навчання.
10. Загальна характеристика методу проєктів.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психолого-педагогічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми:

1. Дайте загальну характеристику сучасним технологіям навчання.
2. Розкрийте сутність інноваційних педагогічних технологій активізації навчання у ВНЗ.
3. Вкажіть особливості використання інформаційних технологій навчання.
4. Схарактеризуйте особливості дистанційної системи освіти.
5. Розкрийте сутність інтерактивного навчання.
6. Розкрийте досвід використання ігрових технологій у вищій школі.
7. Дайте загальну характеристику груповим методам інтерактивного навчання.
8. Схарактеризуйте фронтальні методи інтерактивного навчання.
9. Дайте загальну характеристику методу проєктів.

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

ПМК №1

1. Система вищої освіти в Україні.
2. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні.
3. Україна та Болонський процес.
4. Ступенева система вищої освіти в Україні. Освітньо-кваліфікаційні рівні.
5. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.
6. Нормативні документи щодо питань вищої освіти в Україні.
7. Відображення освітянських питань у Конституції України.
8. Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту».
9. Національна доктрина розвитку освіти в Україні.
10. Загальні положення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.
11. Стандарти вищої освіти.
12. Зміст освіти та зміст навчання у ступеневій системі вищої освіти.
13. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах.
14. Форми організації навчального процесу у виші.
15. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
16. Нормативні документи що регулюють діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.
17. Планування та звітність науково-педагогічних працівників ВНЗ .
18. Види діяльності науково-педагогічного працівника: навчальна, наукова, методична, організаційна.
19. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
20. Навчально-методичний комплекс, його структура, особливості укладання.
21. Особливості предметно-курсорової (практично-лекційної) системи навчання.
22. Лекція як одна з найважливіших форм навчальних занять, її основні функції та складові.
23. Класифікація основних видів лекційного викладу.
24. Загальнодидактичні вимоги до побудови лекційного курсу.
25. Вимоги до викладача під час читання лекції. Методика і техніка читання лекцій.
26. Професійний портрет викладача ВНЗ.
27. Способи вдосконалення лекції як основної форми організації навчання у ВНЗ.
28. Студент як об'єкт і суб'єкт навчального процесу.
29. Типізація студентів. Взаємовідносини викладачів і студентів.

ПМК №2

1. Семінарські заняття як форма організації навчання.
2. Види і методика проведення семінарських занять.
3. Дискусія як метод навчання у вищій школі.
4. Методика проведення практичного заняття.
5. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття.
6. Методика проведення факультативів, спецкурсів та спецсемінарів як форм організування навчання у вищому навчальному закладі.

7. Оцінка якості семінару, практичного та лабораторного заняття.
8. Навчально-методичне забезпечення проведення семінарського, практичного, лабораторного заняття, факультативів, спецкурсів, спецсемінарів.
9. Сутність і значення самостійної роботи студентів.
10. Види самостійних робіт і педагогічне керівництво ними. Труднощі їх організації.
11. Загальні засади науково-дослідної роботи студентів.
12. Види і форми науково-дослідної роботи студентів.
13. Вимоги і методичні рекомендації щодо написання і захисту магістерської роботи.
14. Науково-практичні конференції та олімпіади як форми організації наукової роботи у ВНЗ.
15. Методика організації і проведення індивідуальних занять, консультацій.
16. Методика організації і проведення навчальної і виробничої практики студентів.
17. Навчально-методичне забезпечення самостійної навчально-пізнавальної діяльності, науково-дослідної й індивідуальної роботи, консультацій, навчальної і виробничої практики студентів.
18. Функції контролю знань студентів.
19. Основні принципи контролю й оцінки знань.
20. Види перевірки навчальної діяльності студентів.
21. Методи і форми організації контролю знань та шляхи їх удосконалення.
22. Критерії і норми оцінювання знань.
23. Рейтингова система оцінювання знань.
24. Методичне забезпечення контролю і оцінювання знань студентів.
25. Сутність педагогічної інноватики.
26. Методика використання проблемного навчання.
27. Методика застосування в навчальному процесі інтерактивних технологій навчання.
28. Структура занять при застосуванні інтерактивних методик.
29. Методика використання інформаційних технологій навчання: дистанційне навчання, комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
3. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред.. З.Н. Курлянд. - з-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

Допоміжна:

5. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: [Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури] / Л.В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
6. Болонський процес у фактах і документах / М. Ф. Степко. К. : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003.
7. Болюбаш Я.Я. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців / Я.Я. Болюбаш // Освіта. – 2004. – № 8.
8. Вища освіта України і Болонський процес [Текст] : навч. посібник / за ред. В. Г. Кременя. – К. : Навчальна книга Богдан, 2004.
9. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: [Навчальний посібник для студентів ВНЗ] / С.С.Вітвицька. – К., 2003.
10. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
11. Галузинський В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / Галузинський В.М., Євнух М.Б. – К., 1995.
12. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994
13. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. – Випуск 1. – К.: УАЗТ, 2003. – 420 с.
14. Макарова Л.І. Основи психології і педагогіки: [Навчальний посібник] / Макарова Л.І., Гах Й.М. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 116 с.
15. Нагаєв, В. М. Методика викладання у вищій школі : [навч. посібник] : рекомендовано МОН України / В. М. Нагаєв. К. : Центр учбової літератури, 2007
16. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
17. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: [Практикум]: Навч. посіб. / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: Каравела, 2008. –336с.
18. Положення про вищий державний навчальний заклад // Освіта України: Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001.
19. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) // Освіта. – 2005. – № 53.
20. Савчин М.В. Педагогічна психологія: [Навч. посіб.] / М.В.Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с.
21. Фіцула М.М. Педагогіка: [Навчальний посібник для студентів вищих

педагогічних закладів освіти] / М.М. Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.

Інформаційні ресурси:

22. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

23. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

24. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: www.mon.gov.ua

25. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://nip.tsatu.edu.ua/>

26. Наукова бібліотека ТДАТУ – м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18.

27. Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

28. Національна доктрина розвитку освіти в Україні: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=825538

29. Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>

30. Центральна міська бібліотека – м. Мелітополь, Площа Перемоги, 1.

